

Cư Xử Thế Nào Cho Phải Đạo?

Hôm nay muốn tìm hiểu đôi điều xử thế
Xem hư thực đối xử giữa con người
Nói ra đây không có nghĩa là đầy đủ
Chỉ một phần, chứ không phải tất cả
Ý kiến khi viết chỉ gọi: tham khảo
Ghi nhận ở đây, không phải đều đúng hết
Mong các bạn đọc, tự đánh giá
Có cái nhìn khách quan của riêng mình
Tục ngữ ca dao có câu ‘**Nhân vô thập toàn**’
Nghĩa là trên đời khó ai được hoàn hảo
Tốt mặt này, lại xấu mặt kia
Có người cũng có lần đã nói
Chúng ta không sợ lãnh đạo làm sai
Chỉ sợ lãnh đạo không dám nhận khuyết điểm để sửa
Khi ta làm lỗi, làm điều xấu
Có người tốt đem lòng mách bảo cho ta
Ta lại tự ái, đem lòng thù oán
Rồi tìm mọi cách hãm hại để trả thù
Hành vi xấu chẳng khác nào bọn tiểu nhân
Làm người sống trên cõi đời
Ắt hẳn chuyện xấu, tốt ta đều nghe cả
Có những chuyện đáng làm gương cho ta học
Làm bài học cho hậu thế noi theo
Là nhân chúng tốt cho thế giới bất chước
Nhưng lại có chuyện, nghe qua rất chướng tai
Nào chuyện bê bối của những vị nguyên thủ quốc gia
Hối lộ tham ô của gia đình thủ tướng ...
Đàn áp, bóc lột đồng bào của bọn người lãnh đạo
Bán đất, bán biển, bán dân của vị tổng bí thư
Ba chuyện lằng nhằng của những vị nhà tu
Chuyện xấu xa của một đảng phái
Tới chuyện tàn ác của một chế độ
Tới chuyện khủng bố dã man của những bạo chúa
Có người lãnh đạo quá độc tài, độc đoán
Không thèm để ý tới thần dân thiên hạ
Không đếm xỉa gì đến ý kiến của con chiên
Mặc cho bốn đạo và nhân dân ta thán
Có kẻ chuyên tìm cách hại người, hại đạo
Tìm đủ cách lừa lọc, nói xấu người ta
Tìm cách đổ vạ, cáo gian cho thiên hạ
Có kẻ vì quyền lợi dân tộc mình
Tìm cách trừng phạt, tiêu diệt dân tộc khác
Cho dân tộc mình khôn ngoan ưu việt
Rồi coi thường, khinh miệt dân tộc người ta
Có kẻ cho tôn giáo mình là nhất
Đem tôn giáo người ta bôi bác, chê cười
Thấy người hơn ta, tìm cách dèm pha
Có kẻ chuyên dựng chuyện hại người
Có kẻ luôn ngang tàng hống hách

Có kẻ nói xấu người trên môi miệng
Có kẻ viết lách chửi bới lẫn nhau
Có kẻ đem nhau lên đài mặt sát mới hả dạ
Có kẻ nói toàn những lời đạo đức
Nào thương dân, thương nước, thương nòi
Phải bố thí, giúp đỡ kẻ nghèo khó
Phải sống ngay chính thật thà
Theo gương Đức Phật Thích Ca
Theo gương sáng của Ngôi Hai Thiên Chúa
Ấy vậy mà sự thật rất phũ phàng
Một số người trong họ gương xấu bộc lộ ra
Làm toàn những chuyện bất nhân, thất đức
Đáng nguyên rủa và cũng thật đáng khinh
Nói một đằng, làm một nẻo
Nói tốt mà làm lại xấu xa
Thường chúng ta dễ xét đoán người ta
Dễ thấy tội lỗi xấu xa nhỏ mọn của anh em
Còn khi tội lỗi của ta lớn như trời
Chúng ta lại mù quáng không nhìn ra
Có vậy nên Chúa đã nói chúng ta
**‘Cái sà trong mắt con, con không thấy
Con lại thấy cái rác trong mắt anh em’**

Làm thế nào để đánh giá con người?
Theo tôi đó là một việc làm rất khó
Đánh giá một con người, không phải dễ dàng
Nói tốt chưa hẳn đã là tốt
Hành động tốt thường được xem là tốt
Nhưng đôi khi hành động tốt chưa hẳn là như vậy
Vì có những hành động tốt giả dối
Hành động tốt mà ý đồ đen tối
Làm việc tốt muốn đông người biết tới
Để danh tiếng mình bỗng chốc lại gia tăng
Giúp người có chức vị, để mình được vinh thăng
Làm việc tốt để mưu cầu danh lợi
Làm việc tốt để người ta ca ngợi
Làm việc tốt để mong được tiếng thơm
Làm việc tốt để dân sẽ bầu cho

Việc làm tốt có ý đồ đen tối
Việc làm như vậy chưa hẳn đã là tốt
Theo tôi việc tốt phải xuất phát từ đáy lòng
Từ yêu thương, mang tấm lòng chân thật
Làm việc, không cầu danh lợi
Bố thí người nghèo, giúp đỡ kẻ ốm đau
Làm việc đó không cần được danh tiếng
Cũng không muốn mọi người phải nhớ ơn
Làm việc không mong muốn trực lợi
Không toan tính lợi ích cho đời này

Không mong muốn Trời - Phật ban ơn cho đời sau

Một việc làm được gọi là tốt
Lời nói, hành động và tâm lý phải giống nhau
Phạm trù đó phải liên kết như một
Nhưng khi đánh giá không phải là dễ
Vì giếng sâu có thể đo
Lòng biển, sông sâu có thể đo
Nhưng lòng người mấy ai biết thật rõ
Vì thế có khi chúng ta đã làm to
Tuồng người tốt té ra người xấu
Một khi ý đồ đen tối họ bộc lộ ra

Theo tôi thời gian có thể tạm đánh giá
Cùng những điều được nêu ở trên
Người xưa thường nói **“Ở lâu mới biết lòng người,
Sống lâu mới biết lòng người ra sao”**
Vậy khi nghe người ta nói xấu một người
Ta chớ vội cho người đó là xấu
Khi nghe người ta nói tốt một người
Ta cũng chớ vội tin là như vậy
Khi thấy một người rộng lượng bố thí
Chớ vội chắc chắn cho người đó là tốt
Thấy một lãnh tụ sống đạm bạc, nghèo khó
Không muốn vợ con, để có giờ lo cho dân nước
Như gương cụ Hồ Chí Minh chẳng hạn
Chớ vội cho cụ là người yêu nước, thương dân
Hy sinh đời mình cho tổ quốc, nhân dân
Mà có khi đó chỉ là mưu đồ chính trị
Là thủ đoạn, ý tưởng mưu tính gian tà
Ta hãy để lịch sử và dân Việt sau này
Sẽ đánh giá về con người của cụ

Có khi ủng thủ tướng, quốc hội, tổng thống ...
Họ đã đưa ra rất nhiều điều hứa hẹn
Những chương trình, dự án nghe rất kêu
Nghe qua rất ngon lành, rất tốt
Để mong cử tri sẽ ủng hộ bầu cho
Rồi sau khi đắc cử sẽ hạ hời phân giải
Có khi chỉ thực hiện được đôi điều
Còn phần lớn để chìm xuống theo giòng nước

Có người được cơ quan, đảng phái tặng bốc
Cho rằng con người đó rất tài đức
Rất xứng đáng là lãnh tụ nước nhà
Hay do chính người đó tự nói ra
Ta chớ vội tin những lời ấy là thật
Hãy coi thực sự bản chất con người đó
Và ý đồ đảng phái ấy là chi?

Hãy coi việc làm cá nhân đó ra sao?
Theo thời gian, nó được toàn dân tự ủng hộ
Hay tất cả chỉ bị nhà nước ép buộc
Lời nói và hành động người đó có trái ngược nhau?
Đừng vội tin những gì người ta nói
Hãy nhìn kỹ hành động người đó làm
Theo thời gian cố tìm ra ý đồ của họ
Tốt hay xấu từ từ ta suy xét

Làm con người phải thật sự thương nhau
Yêu tất cả mọi người trên dương thế
Không kể họ là kẻ thù, đối nghịch với ta
Yêu với tình yêu của Thượng Đế đã dạy
Bằng hành động, việc làm cụ thể hẳn hoi
Chớ không phải nói suông trên môi miệng
Hành động tốt phải xuất phát từ đáy lòng
Từ tấm lòng và suy nghĩ chân thật nhất
Lây đau khổ của người làm đau khổ của ta
Thấy chúng sinh đau khổ là như ta bị đau khổ
Thấy dân tộc người bị đàn áp đau thương
Ta sẵn sàng đứng lên đấu tranh ủng hộ
Để dân tộc người thoát kiếp đọa đày
Hễ thấy bất công, bóc lột, đàn áp
Hễ thấy cảnh tàn sát, chém giết lẫn nhau
Thấy bạo chúa tâm địa rất ác ôn
Nhục mạ đàn bà, phụ nữ, trẻ con
Hà hiếp cụ già, bà lão hay dân đen
Tội ác dã man dân tộc họ hay cả nhân loại
Chúng ta phải một lòng đứng lên vì đại nghĩa
Với sức mạnh và ý chí toàn nhân loại
Bằng đấu tranh bất bạo động kiên cường, bất khuất
Quyết một lòng đứng lên lật đổ bạo cường
Không thể để chúng tiếp tục hà hiếp, đàn áp
Bất chúng phải khuất phục trước sức mạnh quần chúng
Muôn người trên thế giới đứng lên một lòng vì lý tưởng
Vì nhân quyền, dân chủ, tự do
Chúng ta sẽ không ngại hy sinh cho chính nghĩa
Đó cũng là ý muốn của Thượng Đế
Mong chúng ta không ngại ngừng tiến bước
Không chần chờ khi thế giới đang cần
Tôi với bạn, chúng ta thề một lòng chung sức
Với suy nghĩ của mình **“Thà chết vinh hơn sống nhục”**
Đem sức mình xây dựng thế giới thanh bình
Để nhân loại, con cháu chúng ta được hưởng phúc
Vì nhân loại chúng ta là bạn hữu - anh em

Nay chúng ta quyết một lòng phấn đấu để đạt tới:
Không chia rẽ các lãnh thổ quốc gia
Không phân biệt ngôn ngữ, dòng máu chủng tộc

Không thành lập các đảng phái khích bác nhau
Không cư xử con người tùy theo tôn giáo
Không nói hành, nói xấu dân tộc người ta
Không khinh chê người đó giàu sang, nghèo hèn
Không bóc lột và đàn áp dân đen
Không hối lộ và chạy theo danh vọng

Không dửng dưng khi nhìn thấy những bất công
Không tự tại khi dân tộc và tôn giáo bị đàn áp
Không thể để thế giới bị khủng bố tấn công
Không đứng nhìn nhân loại đang tàn sát lẫn nhau
Không khoanh tay đứng ngó một dân tộc sắp bị diệt chủng
Viết ngày 4 tháng 7 năm 2002
Người viết: Quốc - Ái Nguyễn